

**Iwona Demidowicz, Elżbieta Garbacik, Monika Sawicka,
Jolanta Dragun, Edyta Kozłowska, Ewa Stępień**
Koło Naukowe Studentów Turystyki i Rekreacji
Akademia Białska Nauk Stosowanych im. Jana Pawła II

WPŁYW PANDEMII NA WYBÓR DESTYNACJI TURYSTYCZNYCH PRZEZ MIESZKAŃCÓW BIAŁEJ PODLASKIEJ

Streszczenie

Rzadkie zjawisko pandemii w 2020 roku uderzyło w nieprzygotowany świat. Walka z nią to przede wszystkim izolacja ludzi, aby uniknąć wzrostu zakażeń. Takie kroki miały olbrzymi wpływ na gospodarkę, a turystyka dla większości krajów jest jedną z jej ważniejszych gałęzi. W okresie pandemii COVID-19 została znacznie osłabiona, ale i zmieniona. Obostrzenia wprowadzone na całym świecie przez WHO i nałożone restrykcje przez rządy, aby ograniczyć transmisję wirusa spowodowały spadek przemieszczania się ludzi, a także korzystania z infrastruktury turystycznej. Na branżę turystyczną miało ogromny wpływ dynamiczne i globalne podejście do pandemii, strach podróżujących przed chorobą oraz zmieniające się i niepewne zasady podróżowania. Odcisnęło to piętno na turystyce co w rezultacie zmniejszyło na nią popyt i w dużej mierze wpłynęło na zachowanie i myślenie turysty. W turystyce zagranicznej spadki były duże, większość osób zrezygnowała z wyjazdów, ponieważ mogły być zakończone kwarantanną, jak i same w sobie mogły stwarzać problemy zdrowotne w obcym kraju bez sprawdzonej służby zdrowia i często z barierą językową. W związku z ograniczeniem wyjazdów zagranicznych podróżnicy musieli pozmieniać swoje plany i dopasować się do nowych realiów. Aktualna sytuacja sprawiła, że podróże przedstawiały się zupełnie inaczej niż znane nam z ubiegłych lat.

Celem badań było poznanie wyboru destynacji turystycznych mieszkańców Białej Podlaskiej w okresie pandemii Covid-19. Sformułowano następujące pytania badawcze:

- Czy respondenci wykazywali chęć podróżowania w czasie trwania pandemii?
- W jaki sposób pandemia wpłynęła na wybór destynacji turystycznej przez ankietowanych?
- W jakim celu najczęściej podróżowały w okresie pandemii ankietowane osoby?

W badaniach użyto narzędzia analitycznego jakim jest kwestionariusz autorski przeprowadzony przy pomocy mediów społecznościowych, odpowiedziało 139 respondentów mieszkających w mieście Biała Podlaska. Badanie odbyło się w marcu 2022 roku. Na podstawie analizy wyników badań stwierdzono, że zdecydowana większość ankietowanych zrezygnowała z wyjazdów zagranicznych (45%), ale nie zaprzestała podróżowania. Z badań wynika, że mieszkańcy Białej Podlaskiej zarówno przed pandemią podróżowali po kraju (2 razy 28%, 3 razy 22%, więcej niż 3 razy 44%), jak i w jej trakcie (2 razy 28%,

3 razy 10%, więcej niż 3 razy 37%). Celem podróży respondentów był czynny i bierny wypoczynek, ale także odwiedziny krewnych i znajomych.

Słowa kluczowe: turystyka, COVID-19, wybór destynacji, mieszkańcy Białej Podlaskiej.

Wstęp

Turystyka stała się nieuniknioną częścią życia współczesnego człowieka. Światowa Organizacja Turystyki (WTO) przy ONZ definiuje turystykę następująco: „Turystyka obejmuje ogół czynności osób, które podróżują i przebywają w celach wypoczynkowych, służbowych lub innych nie dłużej niż rok bez przerwy poza swoim codziennym otoczeniem” (Terminologia turystyczna..., 1995). Jedną z nowszych jest definicja „Turystyka obejmuje ogół czynności osób, które podróżują i przebywają w celach wypoczynkowych, służbowych lub innych nie dłużej niż rok bez przerwy poza swoim codziennym otoczeniem” (2010).

Tak więc kwintesencją szybko rozwijającej się w ostatnich latach turystyki jest przemieszczanie się, a udział w niej jest nierozzerwalnie połączony z wyborem kierunku ruchu turystycznego. Każdy konsument charakteryzuje się odmiennością potrzeb turystycznych, indywidualnością przy podejmowaniu decyzji związanych z turystyką oraz różnorodnością motywów uprawiania turystyki. Dlatego zachowania turystyczne rozumiane jako „ogół działań podejmowanych przez konsumentów o określonych predyspozycjach psychofizycznych, związanych z dokonywaniem wyborów w procesie zaspokajania potrzeb turystycznych w określonych warunkach ekonomicznych, społecznych, demograficznych, geograficznych itd.” (Niemczyk, 2016) są niejednakowe.

W polskim prawie administracyjnym epidemia jest to: „(...) wystąpienie na danym obszarze zakażeń lub zachorowań na chorobę zakaźną w liczbie wyraźnie większej niż we wcześniejszym okresie albo wystąpienie zakażeń lub chorób zakaźnych dotychczas niewystępujących” (Dziennik Ustaw 5 grudnia 2008). Pojawienie się pandemii COVID-19 w grudniu 2019 r. w chińskiej prowincji Wuhan, gdzie wykryto pierwsze zakażenie nowym przypadkiem wirusa jednoznacznie wpłynęło i wpływa na uczestników rynku turystycznego i na jego prężny rozwój. W marcu 2020 roku nastąpił kryzys w sektorze turystycznym. Prawie cały świat wprowadził obostrzenia, przemieszczanie obywateli mogło nastąpić tylko w celach bytowych, służbowych lub zdrowotnych. Zarówno podróże krajowe jak i międzynarodowe zostały wstrzymane, ruch lotniczy osiągnął najniższy poziom. Pojawiały się liczne informacje o krytycznym położeniu linii lotniczych i innych przewoźników. Niepewny stan rzeczy mający związek z szerzeniem się wirusa, a także skomplikowane i nieprecyzyjne informacje ze strony władz, odnoszące się do

bezpieczeństwa zdrowotnego, bez wątpienia oddziaływały na ogólnoswiatową turystykę, jak i postawy konsumentów, które zależne są od pandemii. Sytuacja epidemiczna jest niepewna i nieprzewidywalna, ale z czasem obostrzenia po długich miesiącach „twardego lockdownu” zostały złagodzone i nie dlatego, że wirusa pokonano, ale dlatego, że jest i będzie elementem codzienności, a dodatkowo szczepienia populacji skłoniły do złagodzenia restrykcji wobec podróży. Pandemia osłabła, pozwalając na wyjazdy turystyczne. Udział w turystyce związany jest z aktywnością turystyczną oraz koniecznością wyboru miejsca destynacji turystycznych. Zwrot *destynacja turystyczna*, *obszar turystyczny*, również *miejsce recepcji turystycznej* to najczęściej używane określenia w literaturze dla regionu turystycznego, jest to „obszar pełniący funkcję turystyczną na zasadzie pewnej jednorodności cech środowiska geograficznego oraz wewnętrznych powiązań usługowych, obejmujący na ogół obszary o wysokich walorach turystycznych i dobrze rozwiniętej infrastrukturze turystycznej i dostępności komunikacyjnej” (Waraszyńska, Jackowski, 1978, s. 72). Przed pandemią można było wybrać dowolny obszar recepcji turystycznej bez żadnych barier i kłopotów udać się w podróż. Dziś jedną z najważniejszych kwestii rozważanych przez podróżnych w związku z wyjazdem jest miejsce docelowe. Turyści są ostrożni, zwracają uwagę na obostrzenia i bezpieczeństwo.

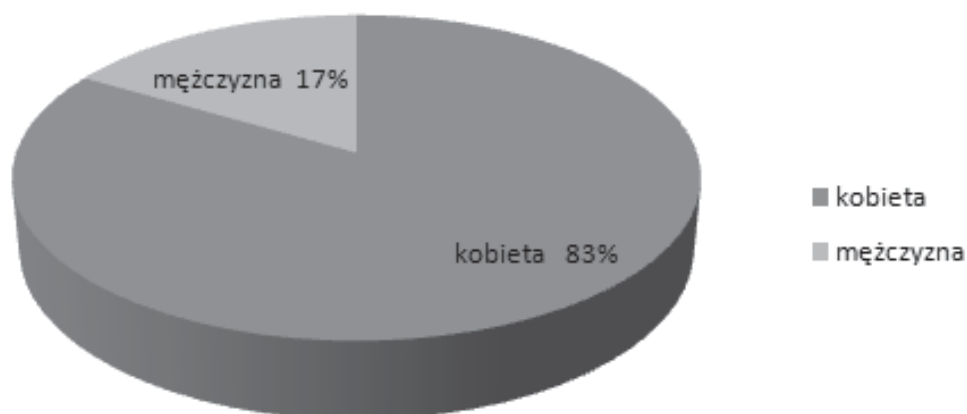
Ubiegłe dwa lata (2020-2022) nie były łatwe dla turystów, ale trzeba wspomnieć, że istnieją takie podmioty na rynku turystycznym dla których utrzymanie się w kryzysie pandemicznym było szczególnie trudne. Odcisnęło to piętno nie tylko na biurach podróży (touroperatorów, agentów turystycznych, przewodników i pilotów wycieczek), hotelarstwie, transporcie turystycznym, gastronomii, ale na wielu innych przedsiębiorstwach powiązanych z turystyką np. zajmujących się organizacją lub obsługą eventów, wystaw i innych imprez kulturalno-rozrywkowych. Już w 2020 roku Profesor Aleksander Panasiuk powiedział: “Wszelkie informacje, które są przedstawione przez światowe i krajowe instytucje wskazują na to, że pandemia może trwać nawet 2 lata. Co oznacza, że branża turystyczna nie tylko poniesie wielkie straty tej wiosny, ale także w kolejnych sezonach, a ruch turystyczny będzie niewielki” (Panasiuk, 2020).

Celem badań było poznanie wyboru destynacji turystycznych mieszkańców Białej Podlaskiej w okresie pandemii Covid-19. Czy turyści z tego miasta podróżują za granicę, czy postanowili odpoczywać w kraju? Czy korzystali z usług biur turystycznych, czy organizowali wyjazdy we własnym zakresie? Czy podróże są częste i jak długie?

Material i metoda

Badania przeprowadzono wśród 139 respondentów, mieszkańców Białej Podlaskiej w marcu 2022 roku, w którym zastosowano autorski kwestionariusz ankiety zawierający 20 pytań zamkniętych. Wykorzystano pytania jednokrotnego i wielokrotnego wyboru.

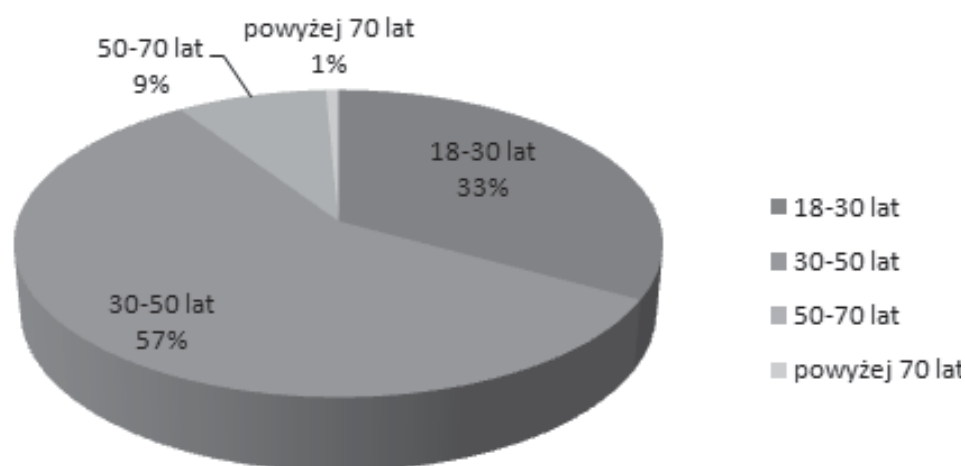
W badaniu dominowały kobiety 83%, mężczyźni 17%.

Rysunek 1. Płeć respondentów

Źródło: Badania własne.

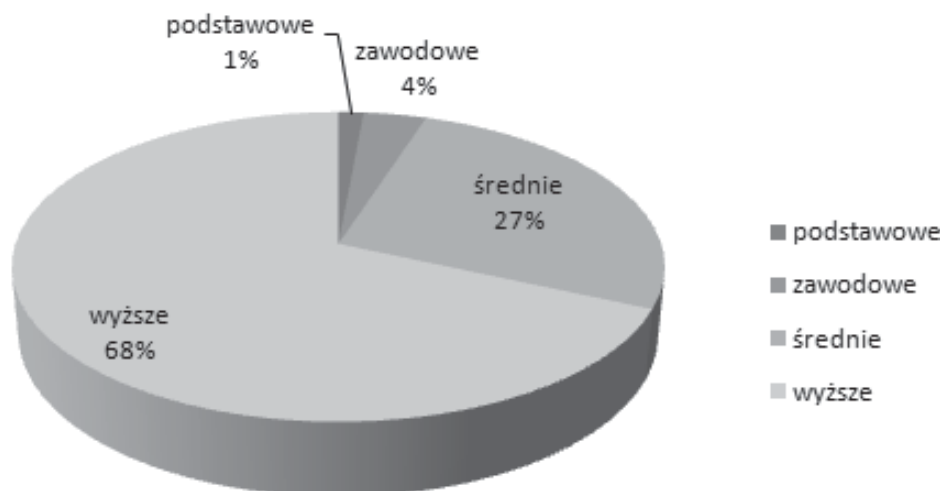
Większość badanych (57%) to osoby w wieku od 30 do 50 lat. Szczegółowe informacje przedstawiono na rycinie 2.

Rysunek 2. Wiek respondentów

Źródło: Badania własne.

Najliczniejszą grupę stanowili respondenci z wykształceniem wyższym (68%), kolejną grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim (27%), a najmniej liczną ankietowani z zawodowym (4%) i podstawowym (1%).

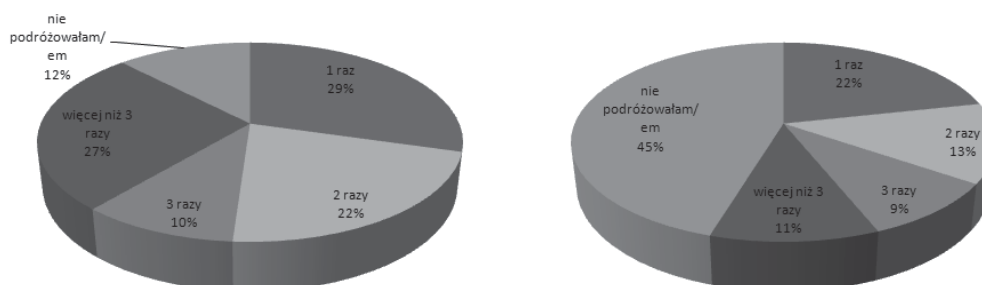

Rysunek 3. Wykształcenie badanych

Źródło: Badania własne.

Wyniki

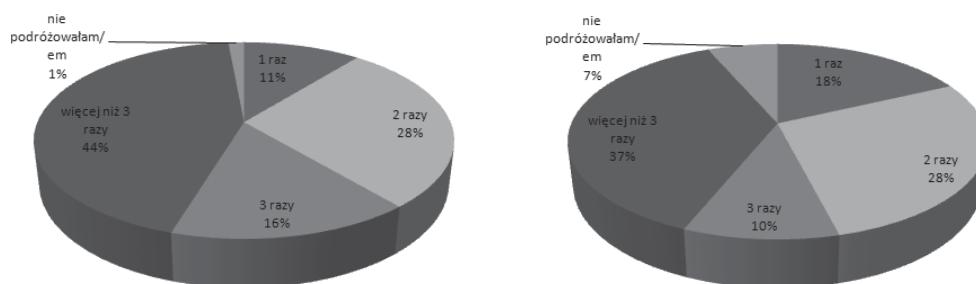
Pierwsze dwa pytania dotyczyły uczestnictwa badanych w wyjazdach zagranicznych przed pandemią i w trakcie jej trwania. W opinii ankietowanych prawie połowa z nich zrezygnowała z wyjazdów zagranicznych (45%), przy czym przed jej wybuchem deklarowali oni co najmniej jeden (29%), dwa (22%) a nawet trzy takie wyjazdy (27%).

Rysunek 4. Uczestnictwo respondentów w wyjazdach zagranicznych przed i w trakcie pandemii w okresie jednego roku

Źródło: Badania własne.

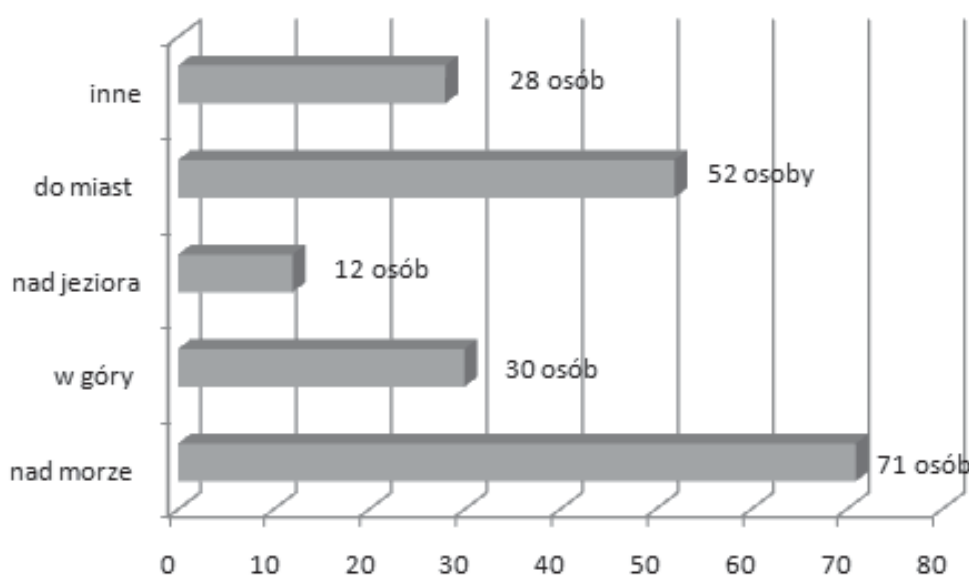
Dokonano także analizy w kwestii udziału ankietowanych w podróżach krajowych przed pandemią i w jej trakcie. Z badań wynika, że respondenci przed pandemią, jak i w czasie jej trwania organizowali swoje podróże krajowe w podobny sposób. Pandemia w zasadzie nie wpłynęła na mieszkańców Białej Podlaskiej w ilości podróży krajowych.

Rysunek 5. Udział ankietowanych w podróżach krajowych przed pandemią i w jej trakcie

Źródło: Badania własne.

Kolejnym etapem analizy było ustalenie docelowych miejsc wyjazdów zagranicznych mieszkańców Białej Podlaskiej. Badania pokazały, że największą popularnością za granicą cieszyły się wyjazdy nad morze i do większych miast.

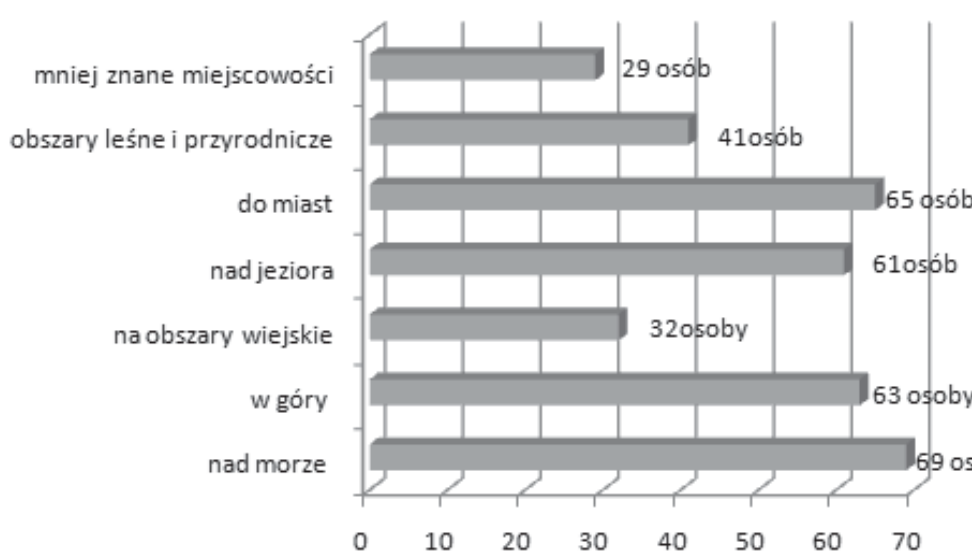

Rysunek 6. Najatrakcyjniejsze miejsca wyjazdów zagranicznych według opinii ankietowanych podczas pandemii (badani mieli możliwość wielokrotnego wyboru)

Źródło: Badania własne.

Na pytanie odnoszące się wyboru miejsca podróży w kraju uzyskano poniższe odpowiedzi.

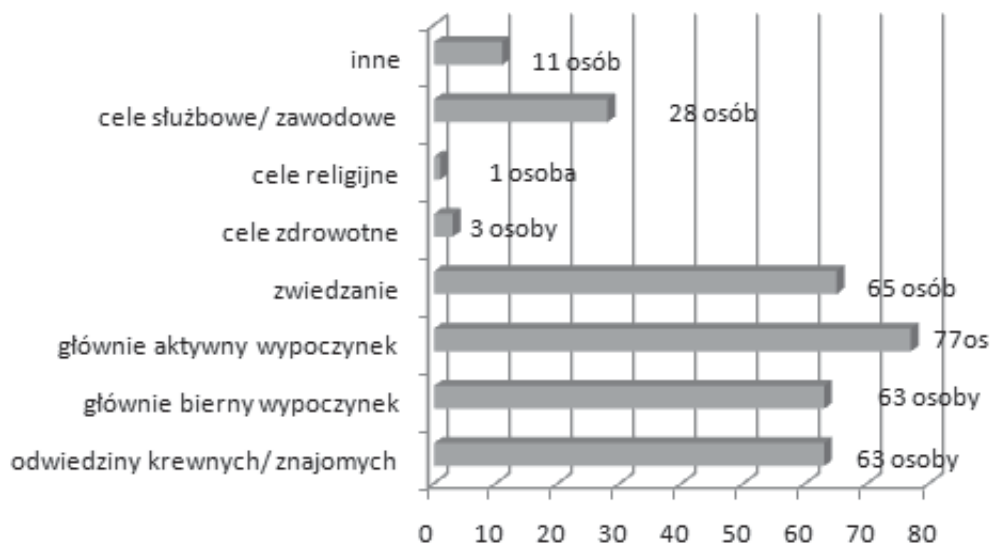
Morze jako destynacja turystyczna było wskazane przez największą ilość respondentów, aczkolwiek jeziora i miasta cieszyły się także dużym zainteresowaniem. Interesującym jest fakt, że niewielu ankietowanych zadeklarowało, że jej kierunkiem podróży w czasie pandemii jest wieś i mniej znane miejscowości.

Rysunek 7. Najczęściej odwiedzane miejsca w kraju podczas pandemii (badani mieli możliwość wielokrotnego wyboru)

Źródło: Badania własne.

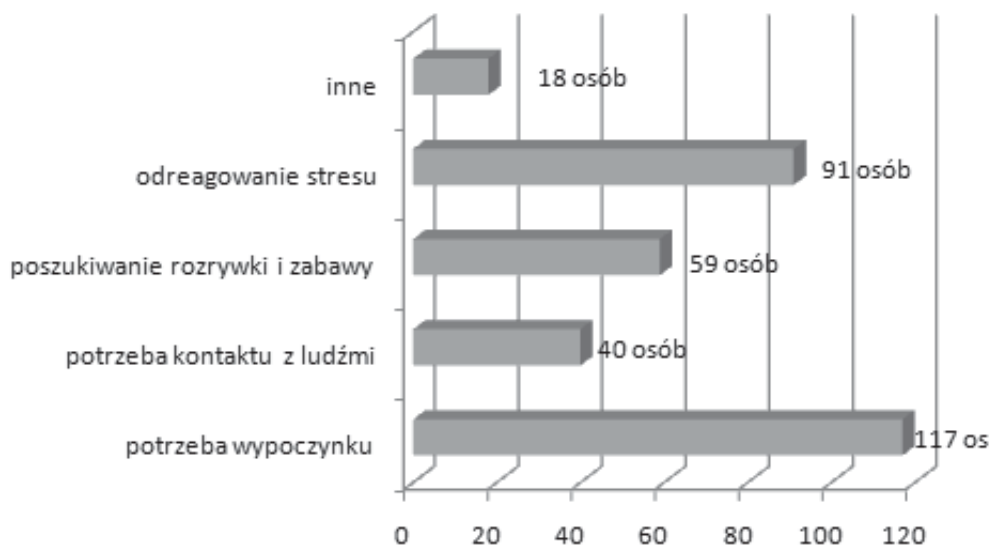
Głównym celem podróży respondentów był czynny i bierny wypoczynek, ale także odwiedziny krewnych, znajomych i zwiedzanie. Respondenci prawie całkowicie zrezygnowali z wyjazdów religijnych i zdrowotnych.

Rysunek 8. Cel wyjazdu respondentów (badani mieli możliwość wielokrotnego wyboru)

Źródło: Badania własne.

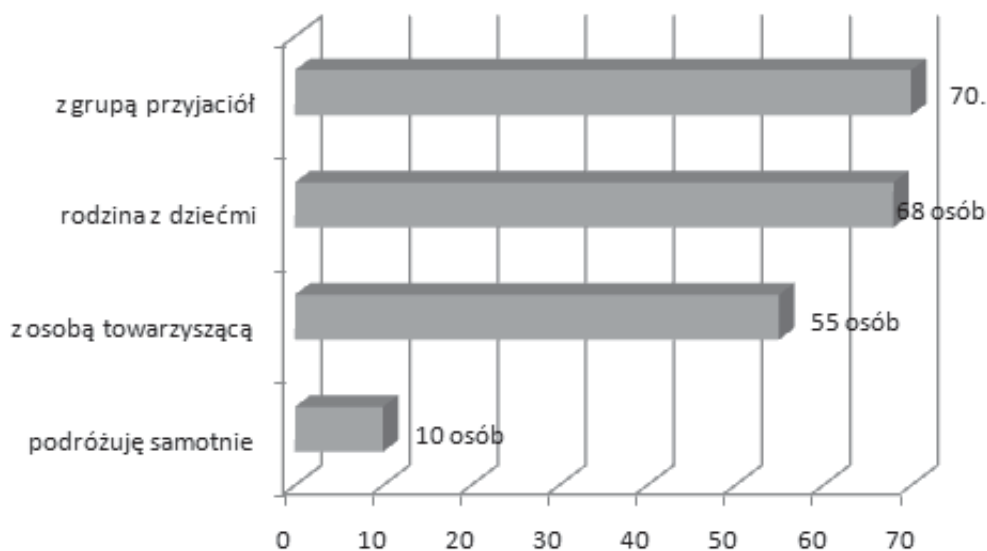
W kolejnym pytaniu istniała możliwość wybrania kilku odpowiedzi spośród pięciu. Dotyczyło ono potrzeb respondentów do odbycia podróży. Aż 117 badanych jako największą potrzebę wskazało na wypoczynek, a 91 osób na potrzebę odreagowania stresu.

Rysunek 9. Potrzeby respondentów podczas wypoczynku (badani mieli możliwość wielokrotnego wyboru)

Źródło: Badania własne.

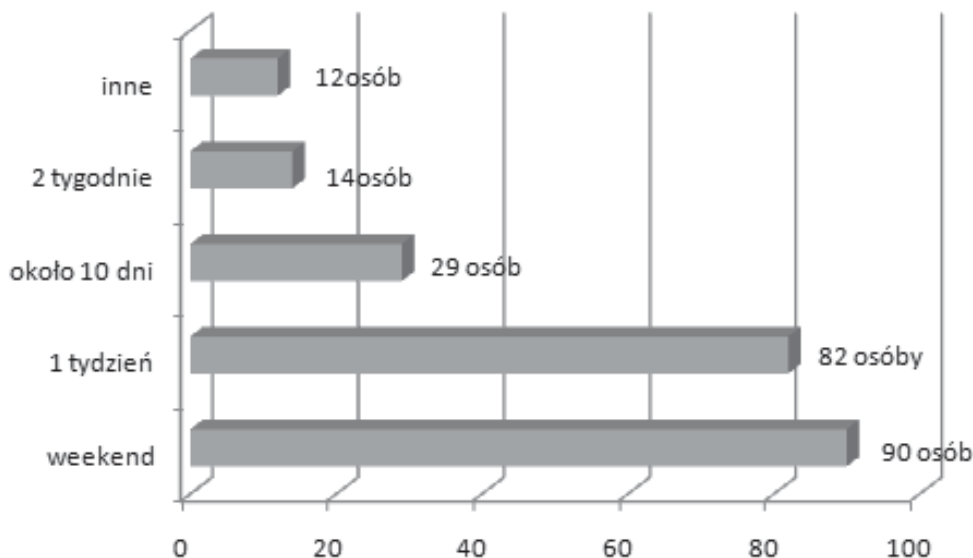
Ankietowani zapytani o osoby, z którymi wybierali się w podróż wskazywali najczęściej grupę przyjaciół i rodzinę. Niewiele osób wybrało podróż w pojedynkę.

Rysunek 10. Osoby, z którymi respondenci wyjeżdżają najczęściej.(badani mieli możliwość wielokrotnego wyboru)

Źródło: Badania własne.

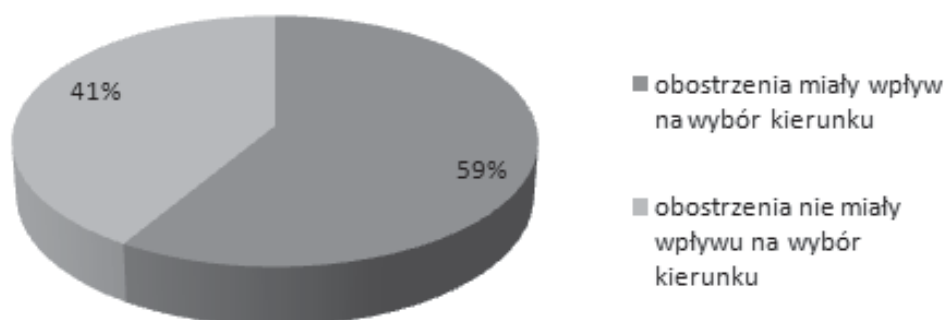
Poddano także analizie aspekt dotyczący długości wyjazdów turystycznych. Najwięcej badanych wyjeżdżało na weekend, również wyjazdy jednodniowe cieszyły się dużym zainteresowaniem.

Rysunek 11. Czas trwania podróży (badani mieli możliwość wielokrotnego wyboru)

Źródło: Badania własne.

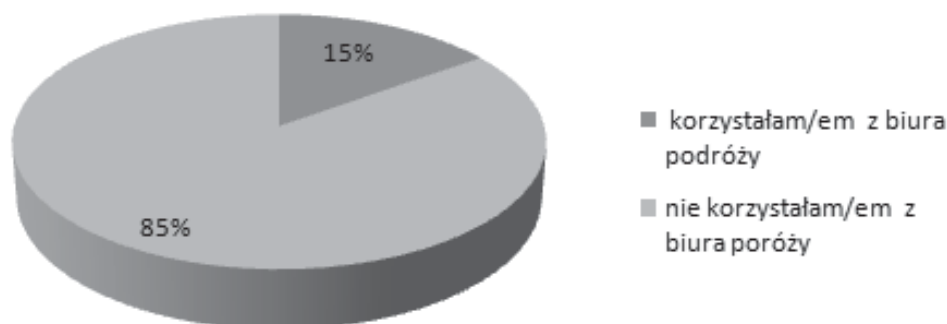
Według opinii badanych mieszkańców obostrzenia nałożone przez służby sanitarne i władze państwowe nie miały istotnego wpływu przy wyborze destynacji turystycznej.

Rysunek 12. Opinia respondentów na wpływ obostrzeń przy wyborze kierunku

Źródło: Badania własne.

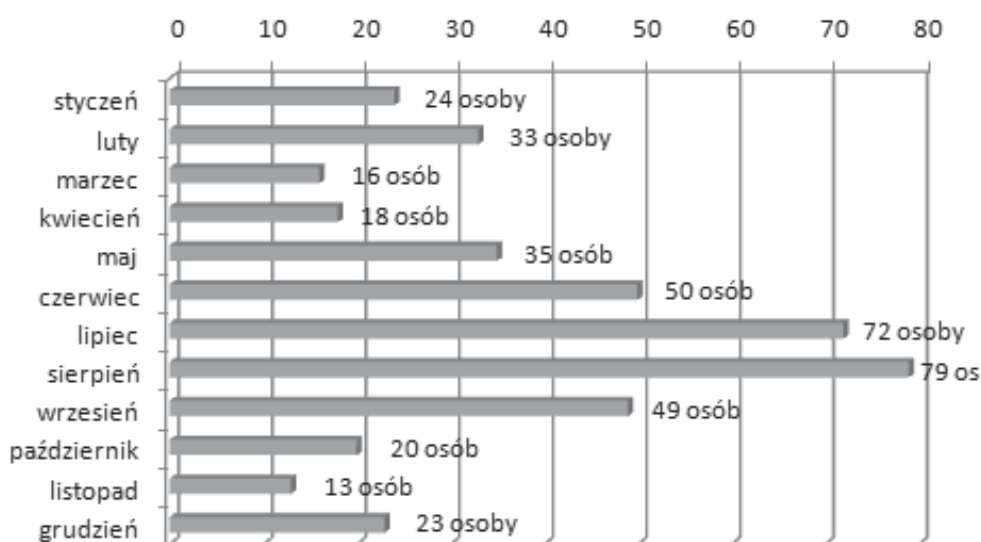
Z przeprowadzonych analiz wynika, że respondenci w większości przypadków nie korzystali z biur podróży (85%).

Rysunek 13. Deklaracje ankietowanych na sposób organizacji wyjazdu

Źródło: Badania własne.

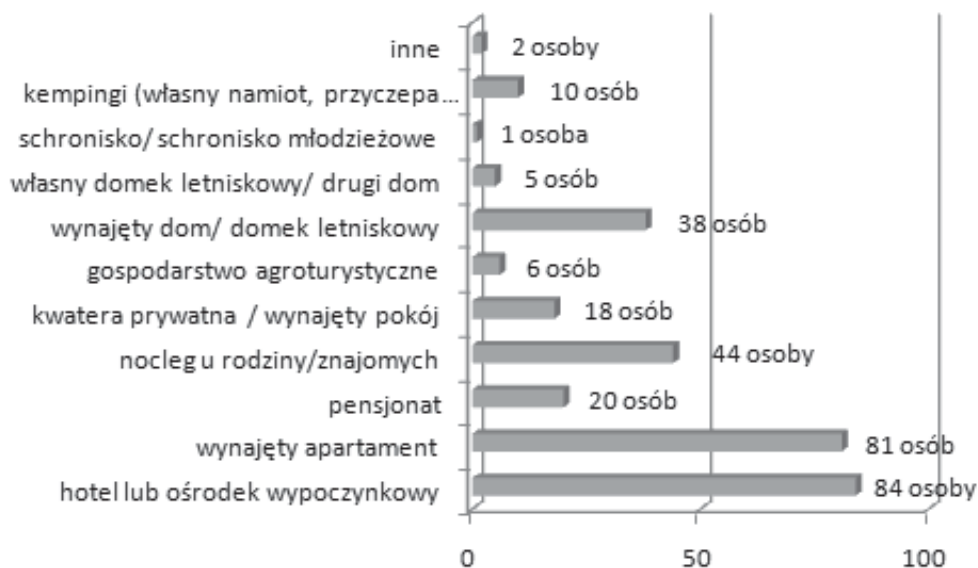
Podróże realizowane były głównie w miesiącach letnich (od czerwca do września). Szczyt wyjazdów przypadł na lipiec i sierpień.

Rysunek 14. Najbardziej popularne miesiące wyjazdów opiniowanych podczas pandemii (badani mieli możliwość wielokrotnego wyboru)

Źródło: Badania własne.

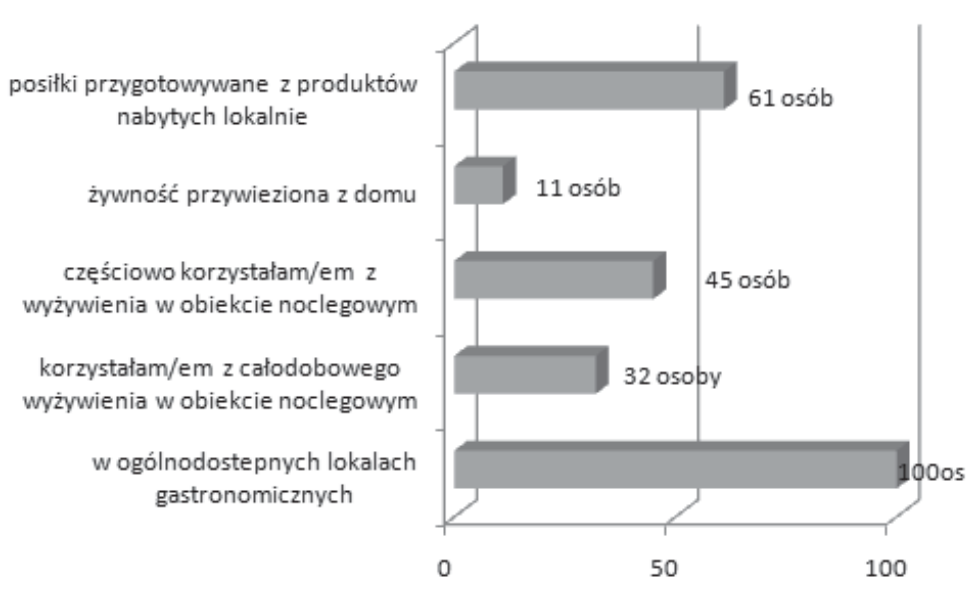
Wynik wskazuje, iż respondenci zdecydowali się na wynajem hoteli, ośrodków wypoczynkowych i apartamentów. Popularny był także nocleg u rodziny i znajomych oraz wypoczynek w wynajętych domach i domkach letniskowych.

Rysunek 15. Najczęściej wybierane rodzaje obiektów noclegowych przez badanych (badani mieli możliwość wielokrotnego wyboru)

Źródło: Badania własne.

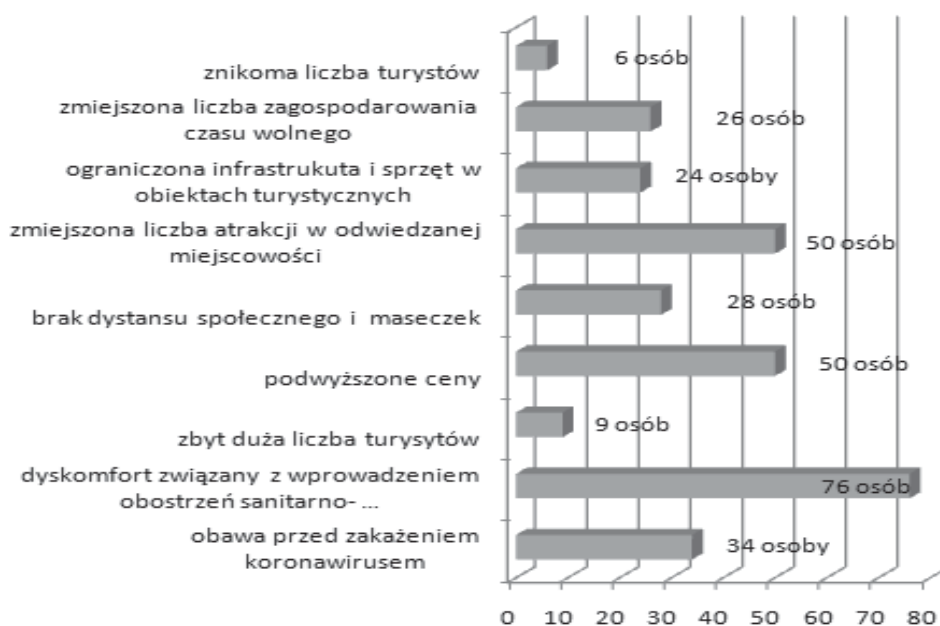
Podczas podróży respondenci głównie korzystali z ogólnodostępnych lokali gastronomicznych i co ciekawe przygotowywali posiłki we własnym zakresie kupując produkty w lokalnych sklepach.

Rysunek 16. Ocena uczestników kwestionariusza o sposobie zaspokajania potrzeb żywieniowych (badani mieli możliwość wielokrotnego wyboru)

Źródło: Badania własne.

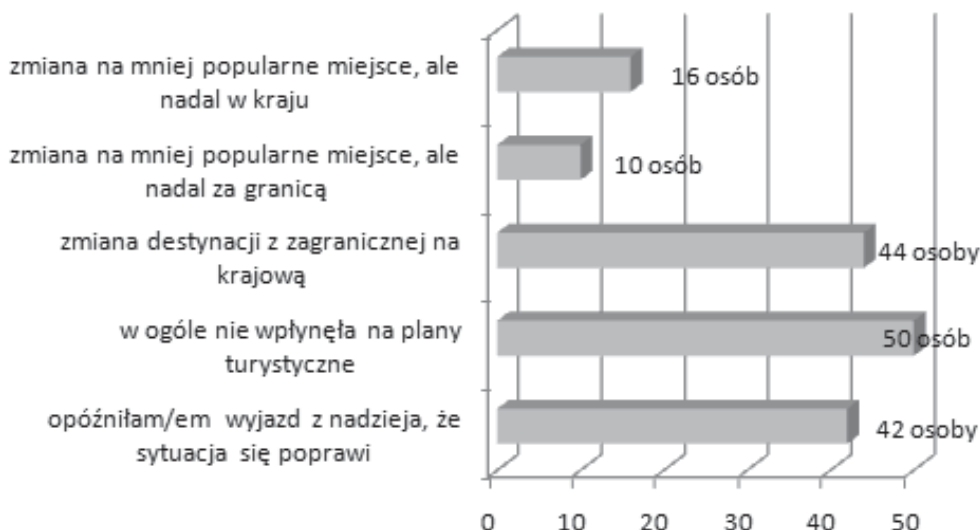
Panująca pandemia była przyczyną wielu obaw podczas wyjazdów, ale największy dyskomfort związany był z wprowadzeniem obostrzeń sanitarno-epidemiologicznych w obiektach turystycznych i zmniejszoną liczbą atrakcji w odwiedzanej miejscowości. Czynnikiem ekonomicznym jakim jest wzrost cen także wpłynął na decyzje ankietowanych. Niespodziewanie mniej istotną okazała się kwestia związana z obawą zakażeniem się wirusem SARS-CoV-2.

Rysunek 17. Fakty wpływające na dyskomfort wyjeżdżających (badani mieli możliwość wielokrotnego wyboru)

Źródło: Badania własne.

Interesującym jest fakt, że znaczna część respondentów stwierdziła, iż pandemia nie wpłynęła na ich plany turystyczne, duża grupa uznała, że zrezygnowała z wyjazdu zagranicznego na rzecz podróży krajowej. Podobna ilość osób ankietowanych opóźniła swój wyjazd z nadzieją, że sytuacja z pandemią się uspokoi.

Rysunek 18. Deklaracja mieszkańców Białej Podlaskiej o wpływie pandemii na plany turystyczne opiniowanych (badani mieli możliwość wielokrotnego wyboru)

Źródło: Badania własne.

Podsumowanie

Pojawienie się pandemii COVID-19 jednoznacznie wpłynęło na uczestników rynku turystycznego, zmieniło ich zachowania i spowodowało ogromny kryzys w branży turystycznej.

Przeprowadzona analiza pozwoliła wyłonić podobieństwa i różnice w wybranych zachowaniach turystycznych badanych mieszkańców Białej Podlaskiej przed pandemią i w okresie utrzymującej się pandemii. Przedstawione rozważania podkreślają, że w dobie wirusa SARS-CoV-2 podejście turystów do wyjazdów uległo zmianom, a mianowicie zmniejszyła się ilość wyjazdów zagranicznych w ciągu jednego roku. Według opinii badanych obostrzenia nałożone przez służby sanitarne i władze państwowe spowodowały, iż dotychczasowe preferencje wypoczynku zagranicznego nie cieszyły się tak dużym zainteresowaniem, jak w latach poprzedzających pandemię. Prawie połowa ankietowanych zrezygnowała z wyjazdów zagranicznych, przy czym przed jej wybuchem deklarowali oni co najmniej jeden, dwa, a nawet trzy takie wyjazdy. Największą popularnością za granicą cieszyły się wyjazdy nad morze i do większych miast.

Z badań wynika, że respondenci organizowali swoje podróże krajowe w podobny sposób, ich ilość nie uległa zmniejszeniu. Morze, góry i miasta były najczęściej wskazywaną krajową destynacją turystyczną i tylko niewielka grupa zadeklarowała, że jej kierunkiem podróży w czasie pandemii była wieś oraz mniej znane miejscowości.

Głównym celem podróży respondentów był czynny i bierny wypoczynek, ale także odwiedziny krewnych, znajomych i zwiedzanie. Ankietowani

prawie całkowicie zaniechali wyjazdów w celach religijnych i zdrowotnych. Z odpowiedzi udzielonych przez uczestników badania wynika, że popularnością cieszyły się weekendowe i jednodobowe wyjazdy, które odbywały się szczególnie w miesiącach letnich. Respondenci wskazali potrzebę wypoczynku i odreagowanie stresu jako główne motywy ich wyjazdów. Panująca pandemia była przyczyną wielu obaw podczas wyjazdów, ale największy dyskomfort związany był z wprowadzeniem obostrzeń sanitarno-epidemiologicznych w obiektach turystycznych i zmniejszoną liczbą atrakcji w odwiedzanej miejscowości. Czynnikiem ekonomicznym jakim jest wzrost cen również miał wpływ na decyzje ankietowanych.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że respondenci w większości przypadków nie korzystali z biur podróży, a swój czas wolny spędzili w kameralnym gronie przyjaciół i rodziny.

Zatem turystyka mieszkańców Białej Podlaskiej w odniesieniu do ubiegłych lat na pewno jest inna, nastąpiły zmiany w wyborze destynacji turystycznej.

Piśmiennictwo:

1. Gaworecki, W.W. (2010). *Turystyka*. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.
2. Niemczyk, A. (2016). Zmiany zachowań turystycznych Polaków w zakresie wyjazdów krajowych i zagranicznych: wybrane aspekty. *Marketing i Zarządzanie*, nr 3, s. 136-146. DOI:10.18276/miz.2016.44-12 <http://wnus.edu.pl/pl/miz/>
3. Organizacja Narodów Zjednoczonych, World Tourism Organization (1995). *Terminologia turystyczna*. Warszawa: Instytut Turystyki.
4. Panasiuk, A. (2020). *Turyści szybko nie wrócą do Krakowa*. *Uniwersytet Jagielloński*, https://www.uj.edu.pl/wiadomosci/-/journal_content/56_INSTANCE_d821KZvhit4m/10172/145120797 (dostęp dnia 03.04.2022).
5. Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych i ludzi, Dz. U. Nr 234 poz. 1570 z późn. zm. 17.01.2022. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20082341570>
6. Warszńska, J., Jackowski, A. (1978). *Podstawy geografii turystyki*. Warszawa: PWN.